

Державна служба України з питань праці

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ НЕЩАСНИМ ВИПАДКАМ У
БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ**

*(розроблено за матеріалами Європейського агентства з безпеки праці та охорони
здоров'я на робочому місці)*

2022 рік

Запобігання нещасним випадкам у будівельній галузі (європейський досвід)

В Європейському союзі будівництво є галуззю, де найчастіше відбуваються нещасні випадки, від нещасних випадків на будівництві щороку гинуть більш, ніж 1300 працівників. У всьому світі, будівельники гинуть в три рази частіше і у два рази частіше отримують травми, ніж працівники інших професій. Витрати на ці нещасні випадки неймовірно великі як для людини, так і для **роботодавця** і для **суспільства**.

Більше 99% будівельних фірм в Європі – це **малі і середні підприємства (МСП)**. Таким чином, МСП найбільш страждають від нещасних випадків на будівництві. Ці рекомендації можна застосовувати для підприємств з будь-якою чисельністю.

Інспектори праці

В Європейському союзі інспектори праці проводять **кампанії**, щоб скоротити число нещасних випадків у будівельній галузі, в тому числі і падіння з висоти. Використовується поєднання превентивної діяльності та перевірок.

Превентивні заходи спрямовані на всіх, хто працює в будівництві: від замовників і архітекторів до роботодавців, профспілок, працівників і субпідрядників.

Перевірки зосереджені на безпеці та здоров'ї на будівельних майданчиках, доступі до робочих місць і запасних виходів. Перевірки необхідно проводити для того, щоб переконатись, що відповідні профілактичні заходи та положення працюють. Також необхідно досліджувати зобов'язання щодо заходів запобігання та координації на будівельних майданчиках.

Відповідальність

Замовники, проєктанти, роботодавці, індивідуальні підрядники та індивідуальні підприємці зобов'язані забезпечувати безпеку.

Відповідні вимоги включають:

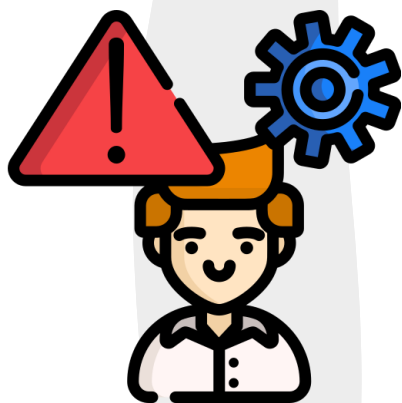
врахування безпеки праці від стадії планування й надалі під час усіх **будівельних** робіт. Будівельні роботи повинні бути узгоджені між усіма сторонами, які задіяні у плануванні та безпосередньо виконують роботи;

- надання безпечного **робочого обладнання** (його придатність, вибір, функції безпеки, безпечне використання, навчання та інформування, огляд і технічне обслуговування);
- забезпечення **знаками безпеки**, де небезпеку не можна уникнути або значно її зменшити превентивними заходами;
- надання **засобів індивідуального захисту** (каски захисні, ремені безпеки, засоби захисту для очей та органів дихання, безпечне взуття тощо), що відповідають можливим ризикам і де їм можна запобігти за допомогою інших засобів;
- забезпечення безпечних умов праці та соціально-побутового обслуговування для **будівельників**, наприклад доступ, безпечні маршрути руху;
- дотримання загальних **вимог** для управління безпекою та здоров'ям, у тому числі: оцінка та запобігання ризикам; надання пріоритету колективним заходам щодо усунення ризиків; консультування з працівниками, надання інформації та навчання; координація з безпеки з підрядниками.

Організатори та виконавці робіт зобов'язані виконувати превентивні заходи роботодавців, дотримуючись інструкцій.

Консультації з працівниками є обов'язковою вимогою. Використання їхніх знань допомагає гарантувати, що небезпека правильно визначена і прийняті дієві рішення.

Щоб запобігти нещасному випадку – оцініть ризики

На будівництві існує чимало небезпек. Проте є багато «дієвих практик», які можна легко застосувати для запобігання нещасним випадкам.

Першочергово проведіть **відповідну та достатню оцінку ризиків**.

Для забезпечення реального скорочення ушкоджень робітників та інших людей (у тому числі відвідувачів майданчику, населення, яке може проходити повз),

оцінка ризику повинна враховувати всі ризики, небезпеки і переконувати, що зниження одного ризику не збільшує інший.

Усі небезпеки повинні бути визначені, у тому числі ті, які впливають з трудової діяльності та інших факторів, наприклад, розташування майданчику. Це супроводжується оцінюванням ступеня можливих ризиків, з урахуванням існуючих заходів безпеки. Чи були прийняті запобіжні заходи достатніми, або ж ще щось треба зробити? Результати оцінки ризику допоможуть у виборі найбільш ефективних практик для використання.

Запобіжні заходи на практиці

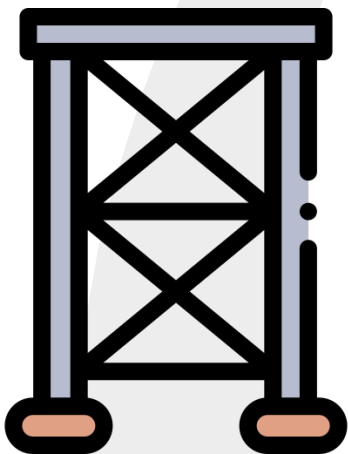

Основні небезпеки включають: роботу на висоті, земляні роботи і переміщення вантажів.

Першочергову увагу слід приділяти заходам, які усувають або зменшують небезпеку в джерелі і забезпечують колективний захист. Засоби індивідуального захисту використовуються там, де ризики не можуть бути зменшені за допомогою інших засобів.

Моніторинг та регулярні перевірки необхідні разом із загальною оцінкою ризиків.

Робота на висоті

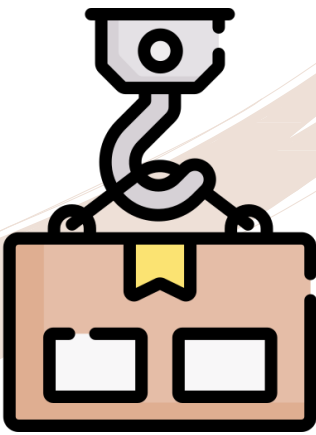
Падіння з висоти є найчисельнішим видом події у будівельній галузі, що призводить до травматизму.

Це відбувається під час робіт:
 на риштуванні або платформі без огорожень та/або без правильно закріпленого страхувального поясу;
 на крихкому даху;
 на пошкоджених або неправильно встановлених і закріплених драбинах.

Весь процес будівництва повинен плануватися так, щоб мінімізувати ризик падінь. Захист від падінь можна врахувати на стадії проектування. Ризик може бути зменшений шляхом застосування спеціально зроблених огорожень або, якщо ризик все ще існує, використанням страхувальних поясів.

Переміщення вантажів

Плануйте так, щоб мінімізувати переміщення матеріалів і забезпечити безпеку під час цієї роботи.

Переконайтеся, що **обладнання** змонтовано і експлуатується навченими і кваліфікованими працівниками.

Обладнання повинне регулярно перевірятися, випробовуватися і оглядатися компетентною особою.

Координуйте діяльність на майданчику – не дозволяйте виконавцям підймальних робіт ставити під загрозу безпеку інших працівників чи навпаки. Якщо **ручного переміщення вантажів** не можна уникнути, організуйте роботу так, щоб обмежити кількість та період такої роботи.

Навчіть працівників уникати ризиків і безпечно використовувати засоби виробництва.

Усі підйоми **вантажопідймальними кранами** повинні плануватися і здійснюватися компетентними працівниками. Машиніст вантажопідймального крана повинен мати достатню видимість, кран повинен знаходитись на рівній поверхні і на безпечній відстані від траншей, котлованів та ліній електропередачі.

Безпечний доступ

Загальна організація і впорядкування майданчику є важливою умовою.

Переконайтеся, що:

існує безпечний доступ (дороги, тротуари, сходи, риштування тощо) до і з усіх місць роботи, без перешкод;

матеріали зберігаються надійно;

отвори обгороджені або перекриті й чітко позначені;

існують належні пристосування для збору та утилізації відходів;

забезпечено достатнє освітлення.

Навчання та інформація

Працівники повинні розуміти ризики, їх наслідки і заходи безпеки, яким вони повинні слідувати.

Навчання має бути пов'язано з реальними ситуаціями.

Розгляньте ризики, заходи профілактики, аварійні ситуації, проблеми звітності, засоби індивідуального захисту, робоче обладнання тощо.

Проводьте вчасно відповідні інструктажі.

Під час навчання має бути відкрите спілкування.

Обговорення питань безпеки та здоров'я, а також інформування, повинні бути частиною зустрічей команди.

Засоби індивідуального захисту

На будівельному майданчику необхідно використовувати засоби індивідуального захисту.

Вони повинні бути зручними, добре захищати і не призводити до підвищення інших ризиків. Для їх використання необхідно провести навчання.

До основних засобів індивідуального захисту на будівельному майданчику належать:

- спеціальний одяг;
- спеціальне взуття;
- каска захисні.

Анкета: Падіння з висоти, риштувань, драбин

- ✓ Чи було обране належне обладнання для забезпечення безпеки, в тому числі засоби доступу та евакуації?
- ✓ Чи використовувались драбини тільки тоді, коли інше обладнання не виправдало себе, враховуючи низький ризик?
- ✓ Чи побудовані риштування на міцному фундаменті?
- ✓ Чи всі огорожі знаходяться на правильній висоті?
- ✓ Чи достатньо дошок для робочої платформи?
- ✓ Чи є дошки надійно закріплені?
- ✓ Чи були зайві риштування прибрані?
- ✓ Чи є драбина найбезпечнішим і найкращим засобом для виконання роботи?
- ✓ Чи є драбина в справному стані і відповідає для цього типу та висоти проведення робіт?
- ✓ Чи можна драбину розмістити так, щоб уникати згинання?
- ✓ Чи має драбина обмежуючі засоби зверху і знизу?
- ✓ Чи є опорна поверхня твердою та рівною?

Якщо відповідь на одне з питань є «Ні», перед початком роботи потрібно вжити запобіжних дій. Ці дії включають:

- ✓ переконайтесь, що отвори обгороджені безпечними бар'єрами (наприклад захисні перила і бортові дошки) або перекриті. Закріпіть кришку на місці або встановіть попередження;
- ✓ перевірте всі елементи риштування на безпечність перед початком роботи;
- ✓ перевірте драбини перед використанням, щоб переконатись, що вони у справному стані і безпечно закріплені;
- ✓ використовуйте страхувальні засоби, знаходячись на риштуваннях, особливо перед встановленням захисних перил та бортових дошок, а також переконайтесь, що страхувальний пояс правильно закріплений і використовується належним чином;
- ✓ не кидайте устаткування або матеріали на нижчий рівень, землю або на сітку безпеки.